

Vedlegg 4: Høringsuttalelse fra SATS Norge vedrørende NOU 2008:7 Kulturomsutvalget**Vedrørende 25% moms på trening på kommersielle treningsentra**

I Norge er det ca. 1 million arbeidstakere i alderen 40-66 år, og det er ca. 260.000 uføretrygdede i alderen 40-66 år. I 2007 ble det utbetalt ca. 32 milliarder kroner i uføretrygd til personer over 40 år.

I en finsk studie (1) av 1307 tilfeldig utvalgte mannlige finske arbeidstakere i alderen 42-60 år, var risikoen for å bli uføretrygdet i løpet av 11 år 3-5 ganger så høy for personer som hadde lav fysisk form (1. kvintil av fysisk form), sammenlignet med personer som hadde god fysisk form (5. kvintil av fysisk form), etter justering for alder, røyking, alkoholinntak, yrke, utdanning og sykdom. I denne rapporten antar jeg at disse resultatene er gyldige for norske arbeidstakere av begge kjønn.

Følgende tre grupper defineres blant norske arbeidstakere i alderen 40-66 år:

Lav fysisk form gruppen: De 333.000 personene med lavest fysisk form
God fysisk form gruppen: De 333.000 personene med høyest fysisk form
Middels fysisk form gruppen: De øvrige 333.000 personene

Basert på resultatene i den finske studien, antar jeg følgende:

1. Risikoen for å bli uføretrygdet er 160% høyere i "Lav fysisk form" gruppen enn i "God fysisk form" gruppen.
2. Risikoen for å bli uføretrygdet er 80% høyere i "Middels fysisk form" gruppen enn i "God fysisk form" gruppen.

Det kan vises at da vil antall uføretrygdede personer rekruttert fra de 3 fysisk form gruppene være ca. 125.000, 87.000 og 48.000, fra hhv. Lav-, Middels- og God-fysisk-form gruppen.

Scenario A:

15% i gruppen "Lav fysisk form" begynner å trene i henhold til Helsedirektoratets minimums-anbefalinger for fysisk aktivitet, og 2/3 av disse havner da i løpet av 6 måneder i gruppen "Middels fysisk form", og holder seg der i minst 5 år.

Det kan vises at da vil forventet antall uføretrygdede bli redusert med ca 3.800. Dette tilsvarer en reduksjon i statlige kostnader på 480 millioner kroner årlig over 5 år.

Scenario B:

15% i gruppen "God fysisk form" slutter å være fysisk aktiv, og 2/3 av disse havner da - i løpet av 6 måneder - i gruppen "Middels fysisk form", og holder seg der i minst 5 år.

Det kan vises at da vil forventet antall uføretrygdede øke med ca 3.800. Dette tilsvarer en økning i statlige kostnader på 480 millioner kroner årlig over 5 år.

Kommentar: På tilsvarende måte kan det sannsynliggjøres at Scenario A innebærer en årlig kostnadsreduksjon på minst ytterligere 500 millioner, pga. økte skatteinntekter, redusert sykefravær, færre på attføring, redusert bruk av fysioterapi, redusert bruk av poliklinikk, færre sykehusinnleggelses, redusert behov for medikamenter på blå resept, etc. Det kan – på lignende måte - også sannsynliggjøres at Scenario B innebærer en ekstra årlig kostnadsøkning på minst 500 millioner kroner pr. år.

Konklusjon: Man kan – med høy grad av sikkerhet – forvente at scenario A innebærer en reduksjon i årlige statlige kostnader på minst 1 milliard kroner, og at scenario B innebærer en økning i årlige statlige kostnader på minst 1 milliard kroner.

Kommentar: Disse regnestykkene innebærer også følgende: Dersom staten bruker 100 millioner kroner mer pr. år for å få yrkesaktive nordmenn til å bli mer fysisk aktive, og dette medfører at 1.5% av personene i gruppen "Lav fysisk form" begynner å følge Helsedirektoratets anbefalinger for fysisk aktivitet, så vil staten få tilbake hele investeringen i form av reduserte kostnader.

Moms på trening

Regjeringen vurderer i disse dager å legge 25% moms på trening på kommersielle treningssentra (KTS). Av Sats Norge har jeg fått oppgitt at ca. 420.000 personer er medlem av et KTS, og at ca. 80.000 av disse er minst 40 år.

Scenario C:

Alle kommersielle treningssentra i Norge legges ned. Hos minst halvparten av de 80.000 nåværende KTS-medlemmene over 40 år, går fysisk form ned minst en form-klasse (Fra "God fysisk form" til "Middels fysisk form", eller fra "Middels fysisk form" til "Lav fysisk form").

På tilsvarende vis som for scenario A, kan det vises at scenario C trolig vil innebære en økning i årlige statlige kostnader på minst 1.2 milliarder kroner.

Dette regnestykket kan illustrere hva staten trolig tjener hvert år – 1.2 milliarder kroner - pga. at det ble opprettet kommersielle treningssentra i Norge. Dette regnestykket innebærer også at et KTS-medlem på minst 40 år, gjennomsnittlig ”betaler” ca. 15000 kroner årlig til staten i form av reduserte kostnader. Det fremstår derfor som svært urimelig dersom vedkommende i tillegg skal betale 1000 kroner i moms.

Scenario D:

Staten innfører 25% moms på treningsavgift på private treningssentra, og årsavgiften økes med 1000 kroner. Dette medfører på sikt at treningssentraene får minst 10% færre medlemmer enn det de ellers ville hatt (450.000 stedet for 500.000 medlemmer). Minst 50% av disse potensielle medlemmene ville fått forbedret sin fysiske form med minst en form-klasse dersom de hadde blitt KTS-medlem.

På tilsvarende vis som for scenario A, kan det vises at dersom scenario D skjer, vil staten høyst sannsynlig gå glipp av årlige inntekter på minst 700 millioner kroner.

Kommentarer

1. I følge Verdens helseorganisasjon (WHO) er fysisk inaktivitet omtrent like vanlig og helseskadelig som daglig tobakk-røyking (i industrialiserte land). Vurderer regjeringen å innføre 25% moms på private røykestoppkurs?
2. Scenariene A og B er kun laget for å illustrere sammenhengen mellom ’fysisk form i befolkningen’ og ’statlige kostnader knyttet til helse’.
3. Jeg mener at scenario D er ganske realistisk, og at de beregnede økonomiske konsekvenser av D derfor bør tillegges vekt.
4. De helseøkonomiske regnestykkene som er presentert her, er med hensikt svært enkle. Dette er gjort for at rikspolitikere skal kunne forstå tankegangen i slike beregninger.
5. I de økonomiske regnestykkene som presenteres her, har jeg sett bort fra økte kostnader i folketrygden knyttet til at folk lever lenger når de er i god enn i dårlig fysisk form. Så vidt jeg vet, er dette også vanlig praksis i helseøkonomiske analyser av røykeadferd.
6. Det er publisert et stort antall vitenskapelige studier som viser at friske 50-åringer som er i god fysisk form, gjennomsnittlig lever 5-10 år lenger enn friske 50-åringer som har lav fysisk form. Denne forskjellen finner man etter å ha justert for røyking. Til sammenligning har røykere gjennomsnittlig 5-10 år kortere levealder enn ikke-røykere. Slike funn underbygger hypotesen om at fysisk aktivitet har stor betydning for folks helse, og dermed for statlige kostnader knyttet til dårlig helse.

7. Det er godt vitenskapelig dokumentert at de treningsmetodene som praktiseres på de 3 største norske kommersielle treningssentraene – som står for over 60% av medlemsmassen – har betydelige positive helseeffekter.
8. Det er godt dokumentert at en betydelig bedring i fysisk form innebærer en betydelig reduksjon i risikoen for å få alvorlig, kronisk sykdom før man fyller 60 år. Dette er kanskje det viktigste argumentet for at staten ikke bør skattlegge trening på kommersielle treningssentra, som etter min vurdering bidrar i vesentlig grad til at den norske befolkning får styrket sin fysiske form.

Konklusjon: Regjeringen bør ikke innføre 25% moms på trening.

Referanse:

1. Karpansalo M et al. Cardiorespiratory fitness and the risk of disability pension: a prospective population based study in Finnish men. *Occup Environ Med.* 2003 Oct;60(10):765-9.

Oslo 23. juni 2008

Leiv Sandvik, professor dr.philos
Forskningsleder i statistikk
Kompetansesenter for klinisk forskning
Ullevål Universitetssykehus
Oslo

e-mail: leiv.sandvik@uus.no